

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนามาตรการทางกฎหมายการประกันภัยปศุสัตว์

Factors affect the development of legal measures for Livestock Insurance

จำลองลักษณ์ อินทวัน¹

Jamlonglak Intawan

บทคัดย่อ

แม้จะมีการทำสัญญาการประกันภัยปศุสัตว์ ในรูปแบบของกรมธรรม์ประกันภัย และเป็น การประกันภัยโดยภาคสมัครใจ แต่ไม่มีการประสานและผลักดันการพัฒนากฎหมายการประกันภัย ปศุสัตว์ที่เหมาะสมและสามารถใช้ได้จริง ทำให้เกิดอุปสรรคทั้งจากปัญหาการดำเนินงานเฉพาะด้าน ขององค์กรกลางในเรื่องของการควบคุมและกำกับดูแล การบริหารจัดการความเสี่ยงภัย การ ดำเนินงาน การกำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ และขั้นตอนต่างๆ และกำหนดมาตรฐานของรูปแบบการ ทำสัญญาตามกฎหมายการประกันภัยปศุสัตว์ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางและแนวทางเดียวกัน ตลอดจน การจัดสรรงบประมาณหรือเงินสนับสนุนจากภาครัฐ การจัดเก็บข้อมูลต่างๆ จากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนากฎหมายการประกันภัยปศุสัตว์ กับทั้งการให้ความรู้ ความเข้าใจ และ การให้ความสำคัญในการทำสัญญาตามกฎหมายการประกันภัยปศุสัตว์แก่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ โดยการเข้าทำ สัญญาประกันภัยโดยภาคความสมัครใจ และการทำสัญญาประกันภัยโดยภาคบังคับ เพื่อให้ผู้เลี้ยงปศุ สัตว์ทุกรายเข้าสู่ระบบกฎหมายการประกันภัยปศุสัตว์อย่างครอบคลุมและทั่วถึงทุกราย ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญของการพัฒนามาตรการทางกฎหมายการประกันภัยปศุสัตว์ของไทย

คำสำคัญ: การประกันภัยปศุสัตว์

Abstract

Although there is a contract for livestock insurance in the form of insurance policies and is voluntary insurance, there is no coordination and driving the development of appropriate and practical livestock insurance laws, causing obstacles from implementation problems. Specific tasks of central organizations in matters of control and oversight, risk management, operations, formulation In accordance with the rules and procedures, and establishing standards for the form of contracting under the law of livestock insurance in order to be in the same direction and direction, including the allocation of budgets or government grants, data collection from organizations that Related, which is an important part in the development of livestock insurance law, with both the knowledge and understanding of the importance of Means livestock insurance for the livestock by entering into voluntary insurance contracts and compulsory insurance contracts in order to enable all livestock owners

¹ นักศึกษาปริญญาเอก นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล a.jamlonglak@gmail.com
Ph.D. students Doctor of Laws Ramkhamheang University, E-mail: a.jamlonglak@gmail.com

to have a comprehensive and thorough livestock insurance law system, which is a factor Importance of developing legal measures for Thai livestock insurance.

Keywords: Livestock Insurance

บทนำ

ประเทศไทยมีสัดส่วนของประชากรที่ประกอบอาชีพด้านการปศุสัตว์ ในปี 2561 มีผู้เลี้ยงสัตว์รายครัวเรือนทั้งหมดจำนวน 2,937,117 ราย แบ่งสัดส่วนตามรายภาค คือ ภาคเหนือ ร้อยละ 23.99 ภาคใต้ ร้อยละ 15.30 ภาคกลาง ร้อยละ 13.10 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 47.61 (กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์, 2560) ปศุสัตว์เศรษฐกิจในประเทศไทย ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ดเนื้อ เป็ดไข่ สุกร โคเนื้อ กระบือ และสัตว์อื่น ๆ ปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการผลิตสัตว์เหล่านี้ทั้งด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการให้อาหาร สุขศาสตร์ และโรคสัตว์ รวมถึงผลผลิตการแปรรูปและการตลาด ได้แก่ การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม พื้นที่เลี้ยงสัตว์ลดลง ที่ดินมีราคาแพง ค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น อาหารธรรมชาติและน้ำ รวมถึงกรณีภัยทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยไม่อาจคาดเดาได้ หรือสภาพดินฟ้าอากาศที่ร้ายแรงหรือไม่เอื้ออำนวยต่อเลี้ยงสัตว์ เช่น ภัยแล้ง อุทกภัย วาตภัย โรคระบาดในสัตว์ ผู้เลี้ยงปศุสัตว์จึงตกอยู่ในภาวะความเสี่ยงต่อการเสียหาย

ปัจจุบัน การเลี้ยงปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงโคเนื้อ โคนม สุกร เป็ดและไก่ เป็นต้น ยังคงเป็นอาชีพสำคัญของประชากรไทย โดยส่วนใหญ่จะประสบปัญหากับภัยธรรมชาติ โรคระบาด และการสูญหาย แต่ภัยที่ร้ายแรงสำหรับปศุสัตว์คือมาตรการป้องกันโรคระบาด เมื่อมีการเกิดโรคระบาดอย่างหนักจนรัฐบาลต้องใช้อำนาจรัฐทำลายสัตว์ที่ติดโรคระบาดอย่างร้ายแรง ภัยเหล่านี้เป็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการลงทุนของผู้เลี้ยงปศุสัตว์

การช่วยเหลือของรัฐบาลแม้จะมีการนำมาตรการการช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านปศุสัตว์ในกรณีที่สัตว์ตายหรือสูญหายจากโรคระบาดหรือภัยธรรมชาติที่แปรปรวนสูง โดยการจัดหาพืชอาหารสัตว์ วัคซีน และเวชภัณฑ์รักษาสัตว์เพื่อป้องกันและกำจัดโรค การฟื้นฟูสุขภาพสัตว์เลี้ยง และการจัดหาอาหารสำเร็จรูป เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก จนกลายเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องกำหนดแนวนโยบายและงบประมาณไว้คอยช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาตลอดและช่วยอย่างเสมอเมื่อเกิดเหตุโดยไม่มีที่สิ้นสุด แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรมและอย่างทั่วถึง

การประกันภัยปศุสัตว์ถือเป็นการจัดการความเสี่ยง (Disaster Risk Management) ซึ่งถือว่าเป็นการเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อรองรับเหตุการณ์ภัยพิบัติเกิดขึ้นโดยไม่รอให้ภัยพิบัติเกิดขึ้นก่อน โดยให้ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ทำสัญญากรมธรรม์ประกันภัยปศุสัตว์ไว้กับบริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัย ถือเป็นรูปแบบการเงินอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เลี้ยงปศุสัตว์สามารถคาดการณ์และป้องกันความเสี่ยงด้านการเงินได้ด้วยตนเอง โดยการถ่ายโอนความเสี่ยงไปยังบริษัทผู้รับประกันภัย โดยผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในฐานะผู้เอาประกันภัยต้องจ่ายเบี้ยกันภัยให้กับผู้รับประกันภัย เพื่อจะได้รับการคุ้มครองด้านการเงิน หรือได้รับค่าชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับปศุสัตว์ แต่ยังไม่สามารถคุ้มครองหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างครอบคลุม

เนื่องจากการคุ้มครองดังกล่าวไม่คุ้มครองถึงการที่บุคคลตายจากโรคระบาด และความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นต้องเป็นตามเงื่อนไขที่บริษัทผู้รับประกันภัยกำหนด และอีกประการหนึ่งคือการประกันภัยนี้จะคุ้มครองเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่เข้าทำสัญญากรมธรรม์การประกันภัยปศุสัตว์กับบริษัทที่รับประกันภัยเท่านั้น ซึ่งไม่ครอบคลุมและทั่วถึงกับผู้เลี้ยงปศุสัตว์ทุกคน

ประโยชน์ของการประกันภัยปศุสัตว์

1. ประโยชน์ต่อผู้เอาประกันภัย

1.1 ให้ความคุ้มครองและรับรองในปศุสัตว์ที่ความเสียหายหรือสูญหายของผู้เอาประกันภัย

1.2 ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเสียหาย เป็นหลักประกันต่อผู้เอาประกันภัย เช่น กรณีผู้เอาประกันภัยปศุสัตว์เสียหายหรือสูญหาย ผู้เอาประกันภัยจะได้รับเงินชดเชยจำนวนหนึ่ง ทำให้ไม่ต้องตกอยู่ในภาวะเป็นหนี้สินจากการเลี้ยงปศุสัตว์

1.3 ช่วยคุ้มครองความเสียหายหรือสูญหาย ที่เกิดขึ้นแก่ปศุสัตว์ของผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยจะได้รับชดเชยค่าเสียหายนั้นจากผู้รับประกันภัย

2. ประโยชน์ต่อธุรกิจ

2.1 ก่อให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์ ในกรณีที่เกิดความเสียหายหรือสูญหาย ที่เกิดขึ้นกับปศุสัตว์

2.2 เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งการประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นรายย่อยหรือรายใหญ่ย่อมอยู่บนความเสี่ยง หากมีการกระจายความเสี่ยงไปยังผู้รับประกันภัยให้เป็นผู้รับภาระแทน จะทำให้ผู้เลี้ยงปศุสัตว์สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง ทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้นด้วย

2.3 สามารถการขยายเครดิตให้กับผู้กู้เงิน ช่วยเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงิน ดำเนินไปได้อย่างสะดวก โดยการประกันภัยจะช่วยลดความเสี่ยงภัยของผู้ให้กู้จากหนี้สูญ เช่น ธนาคารจะกำหนดให้ ผู้กู้จะต้องทำประกันภัยปศุสัตว์เท่ากับจำนวนเงินที่ต้องการกู้ หากปศุสัตว์เสียหายหรือสูญหายไป ธนาคารก็จะสามารถเรียกเงินกู้ส่วนที่เหลือคืนได้ เพราะมีหลักประกันว่าจะได้รับชดเชยคืน

2.4 ทำให้เกิดความเสถียรภาพด้านต้นทุนการผลิต เพราะการทำประกันภัยคือการโอนความเสี่ยงภัยไปยังบริษัทประกันภัย โดยการจ่ายค่าเบี้ยประกันภัยจำนวนหนึ่งที่มีจำนวนแน่นอนตามที่ตกลงกันไว้ ถึงแม้จะเกิดหรือไม่เกิดภัยก็ตาม ต้นทุนการผลิตก็ถูกกำหนดได้อย่างแน่นอน ช่วยให้การคำนวณต้นทุนใกล้เคียงกับความเป็นจริง

3. ประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

3.1 ทำให้ลดภาระของสังคมและลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการสงเคราะห์จากภาครัฐ ทำให้สังคมมีหลักประกันความปลอดภัย มีความมั่นใจว่าเมื่อเกิดอุบัติเหตุและความเสียหายขึ้น ผู้ประสบภัยจะได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทน เช่น ปศุสัตว์ของผู้เอาประกันภัยเกิดการเสียหายหรือสูญหายเป็นจำนวนมาก ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับจากบริษัทประกันภัยก็สามารถนำมาเป็นต้นทุนในการซื้อปศุสัตว์ใหม่ ในการประกอบอาชีพและสามารถดำรงชีพต่อไปได้โดยไม่เป็นภาระของสังคมและภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือ

3.2 เป็นการระดมทุนอย่างหนึ่ง ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยการประกันภัย จะมีการกำหนดเบี้ยประกันภัยโดยผู้เอาประกันภัยจะเป็นผู้จ่ายเบี้ยประกันภัย บริษัทประกันภัยจะนำเงินเหล่านั้นไปลงทุนกับแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อให้ได้ผลกำไรกลับคืนมา ทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินทุนในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ประเภทของผู้ดำเนินการ ผู้รับประกันภัย

ผู้รับประกันภัย มีหน้าที่ในการรับความเสี่ยงและจ่ายค่าสินไหมทดแทน โดยเป็นผู้กำหนดราคาของผลิตภัณฑ์ประกันภัยประเภทต่าง ๆ ผู้รับประกันภัยมีทั้งแบบที่อยู่และไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ การประกันภัยที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทางานั้น สามารถแยกออกเป็นการให้บริการประกันภัยเชิงพาณิชย์ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการประกันภัย และมุ่งแสวงหาผลตอบแทนเป็นสำคัญ และการรับประกันภัยแบบกลุ่ม ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายอื่นนอกเหนือไปจากกฎหมายว่าด้วยการประกันภัย และมีได้เป็นองค์กรที่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุด ในขณะที่แบบที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็กและไม่มีการจัดตั้งองค์กรอย่างเป็นทางการ (จุฑาทอง จารุมิลินท และคณะ, 2553) แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับประกันภัยโดยเอกชน (Private Insurance Company) การประกันภัยซึ่งดำเนินการโดยภาคเอกชนเป็นผู้รับประกันภัย หรือรับประกันความเสียหายและความเสี่ยงต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่การดำเนินการโดยภาคเอกชนจะเป็นการรับประกันภัย หรือรับประกันความเสียหายที่มีความเสี่ยงสูงไม่มาก การกระจายความเสี่ยงในการรับประกันภัยค่อนข้างอยู่ในเกณฑ์ที่สูง การรับประกันภัยจึงไม่เป็นที่แพร่หลายมาก ต้องใช้งบประมาณสูงในการประชาสัมพันธ์ การดำเนินนโยบายจะคำนึงถึงเงื่อนไขในเชิงพาณิชย์มากกว่าเชิงเทคนิค และมุ่งเน้นเพื่อผลกำไรที่จะได้รับเป็นสำคัญ มีการแข่งขันกันสูงระหว่างเอกชนผู้ดำเนินการในธุรกิจประกันภัย การรับประกันภัยโดยภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการจึงไม่ก่อให้เกิดภาระต่อภาครัฐแต่อย่างใด

2. การรับประกันภัยโดยรัฐบาล (Public Insurance Company) การประกันภัยซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐเป็นผู้รับประกันภัย หรือรับประกันความเสียหายและความเสี่ยงต่าง ๆ หากความเสียหายที่รับประกันภัยมีมูลค่าสูงกว่าจำนวนเบี้ยประกันภัยที่ได้รับ ภาครัฐสามารถที่จะดำเนินการในการจัดหาเงินทุนสำรองเพื่อจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันได้ ดังนั้นการดำเนินการประกันภัยโดยภาครัฐมักมีการเก็บเบี้ยประกันภัยที่ต่ำกว่าการรับประกันภัยโดยภาคเอกชน จึงไม่มีการแข่งขันในธุรกิจประกันภัยที่ดำเนินการโดยภาครัฐ แต่จะก่อให้เกิดภาระทางการคลังต่อรัฐที่สูงมากขึ้น ซึ่งอาจต้องเผชิญต่อแรงกดดันจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินการโดยภาครัฐมักประสบกับปัญหาเรื่องของคุณภาพในการให้บริการ อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายโดยภาครัฐมักจะคำนึงถึงเงื่อนไขทางสังคมมากกว่าเชิงเทคนิค เพราะภาครัฐจะประกอบกิจการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและเยียวยา มากกว่าการมุ่งเน้นเพื่อแสวงหาผลกำไรที่จะได้รับ ดังเช่นภาคเอกชน (อรศรีณย์ มนอมร, 2552)

3. รับประกันโดยเอกชนโดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล (Public Private Partnership: PPP) การประกันภัยซึ่งเอกชนดำเนินการเป็นผู้รับประกันภัยโดยการสนับสนุนจากรัฐ จึงเป็นการดำเนินการร่วมกันทั้งจากรัฐและภาคเอกชน ในการจัดการความเสี่ยงและการโอนความเสี่ยงของบุคคลที่ต้องการจะทำประกันภัย ภาครัฐจะมีอำนาจในการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งเพิ่มความสะดวกใน

การตอบสนองการปรับตัวได้ดีกว่าภาคเอกชน ในทางกลับกันภาคเอกชนมักจะมีผู้เชี่ยวชาญความสามารถในการบริหารจัดการและความสามารถทางการเงินที่ดีกว่าภาครัฐ ดังนั้น ความร่วมมือกันของทั้งสองภาคส่วนย่อมส่งผลดีต่อกลุ่มผู้ประกันภัย ทั้งนี้ หากมีการออกแบบความร่วมมือที่เหมาะสมจะช่วยพัฒนาตลาดและเป็นไปในเชิงพาณิชย์ได้ (อัจฉรา เอียวพันธ์, 2556)

ผลจากความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชนย่อมส่งผลให้ธุรกิจประกันภัย มีการแข่งขันในการให้บริการสูงขึ้น จึงเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้ต้องการจะทำประกันภัยมีทางเลือกในการประกันภัยที่เพิ่มมากขึ้น และด้วยการสนับสนุนโดยภาครัฐจะทำให้การประกันภัยเป็นที่แพร่หลายในวงกว้าง แม้ในการดำเนินการและสนับสนุนโดยภาครัฐแต่การะทางการคลังต่อรัฐยังคงอยู่ในระดับที่รับได้ไม่สูงจนเกินไป อีกทั้งการสนับสนุนจากภาครัฐที่เป็นการเพิ่มเสถียรภาพให้ระบบการประกันภัย ประกอบกับภาคเอกชนซึ่งเป็นฝ่ายเพิ่มความรู้ความชำนาญให้ระบบการประกันภัย และด้วยการดำเนินการประกันภัยโดยเอกชนที่ได้รับการสนับสนุนโดยภาครัฐที่คำนึงถึงเงื่อนไขเชิงเทคนิคมากกว่าเชิงพาณิชย์ จึงก่อให้เกิดประสิทธิภาพในระบบการประกันภัยที่สูงมากขึ้น (อรศรัณย์ มนูอมร, 2552)

การคำนึงถึงเงื่อนไขเชิงเทคนิค ได้แก่ เทคนิคการประกันภัยปศุสัตว์ โดยรัฐเป็นผู้กำหนดแผนการพัฒนาการประกันภัยปศุสัตว์ โดยคำนึงถึง หลักการประกันภัยปศุสัตว์ การเข้าถึงการประกันภัยปศุสัตว์ของผู้เลี้ยงปศุสัตว์ ความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัยและมีความยืดหยุ่น

ประเภทของการสมัครของผู้เอาประกันภัย

ผู้เอาประกัน หมายถึง ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองการประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์จากบริษัทประกันภัย และเมื่อเกิดความเสียหายจากการเลี้ยงปศุสัตว์ เมื่อเกิดความเสียหายหรือสูญหาย ผู้เลี้ยงปศุสัตว์สามารถรับค่าสินไหมทดแทนเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งสามารถนำไปลงทุนใหม่ทดแทนความเสียหายได้ (วัลลภ นุตะมาน, 2551) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การทำประกันภัยโดยภาคสมัครใจ (Voluntary Insurance) การประกันภัยในประเภทนี้ ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่จะทำประกันภัยมีสิทธิเลือกที่จะทำการประกันภัยปศุสัตว์ของตนเองหรือไม่ทำประกันภัยก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของตัวผู้เลี้ยงปศุสัตว์เอง หากเลือกทำประกันภัยก็จะได้รับความคุ้มครองจะไม่รู้สึกเหมือนถูกทิ้งให้เผชิญชะตากรรมอย่างโดดเดี่ยวเวลาประสบภัย เป็นเหตุให้มีความเสียหายหรือสูญหายกับปศุสัตว์

2. การทำประกันภัยโดยภาคบังคับ (Compulsory Insurance) การทำประกันภัยโดยภาคบังคับ เป็นการกำหนดให้ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ทุกคนซึ่งมีปศุสัตว์อยู่ในเขตของการรับประกันภัย มีหน้าที่จะต้องทำการประกันภัยปศุสัตว์ของตนทุกคน ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้ ภายใต้การกำกับควบคุมและดูแลโดยรัฐบาล กฎหมายดังกล่าวตราออกมาเพื่อใช้บังคับให้มีการทำประกันภัยในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการลดอัตราความเสี่ยงและความเสียหายหรือสูญหายในภัยพิบัติต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการทำประกันภัยโดยการบังคับ ภาครัฐจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจ่ายเบี้ยประกันให้แก่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ด้วยส่วนหนึ่ง เพื่อมิให้เกิดภาระแก่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่อยู่ในพื้นที่และต้องทำประกันภัยโดยภาคบังคับมากจนเกินไป หรือภาครัฐอาจให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์เพิ่มเติมนอกเหนือจากการสนับสนุนในเรื่องเบี้ยประกันภัย เช่น พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ ยารักษาโรค ฯลฯ

ความหมายของการประกันภัย (Insurance)

การประกันภัยจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่สามารถบรรเทาความเดือดร้อนเมื่อเกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้ทำประกันภัยไว้ ด้วยการกระจายความเสียหายไปยังสมาชิกที่ทำประกันภัย โดยมีบริษัทประกันภัยเป็นผู้ทำหน้าที่จัดเก็บเบี้ยประกันและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามที่ระบุไว้ในสัญญาประกันภัย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 บัญญัติว่า “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้นหรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า “เบี้ยประกันภัย”

ดังนั้นการทำสัญญาประกันภัย จึงเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้รับประกันภัย (บริษัทประกันภัย) กับผู้เอาประกันภัย (ผู้ถือกรรมธรรม์) โดยมีการทำข้อตกลงกันในลักษณะของสัญญาประกันภัย หรือที่เรียกว่า “กรรมธรรม์ประกันภัย” ซึ่งคู่สัญญาต่างมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบซึ่งกันและกัน ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่คุ้มครองผู้เอาประกันภัย เมื่อเกิดการเสียหายหรือมีความสูญหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกันภัยตามรายละเอียดข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญา และในขณะเดียวกันผู้เอาประกันภัยก็มีหน้าที่ชำระค่าเบี้ยประกันภัย (Premium) ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา เพื่อให้ความคุ้มครองดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการตกลงทำสัญญาประกันภัยกันแล้ว

กรรมธรรม์ประกันภัย เป็นเอกสารสำคัญที่บริษัทผู้รับประกันภัยได้มอบให้แก่ผู้รับประกันภัย เปรียบเสมือนเอกสารหลักฐานยืนยันว่าผู้เอาประกันภัยจะได้รับการคุ้มครองทันที และบริษัทผู้รับประกันภัยจะเป็นผู้รับผิดชอบความเสี่ยงภัยนั้น โดยการจ่ายค่าชดเชย เมื่อเกิดความเสียหาย สูญหาย หรือภัยพิบัติขึ้น

สรุป การประกันภัย (Insurance) คือ ระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงภัยซึ่งโอนความเสี่ยงภัยจากผู้เอาประกันภัยไปยังบริษัทผู้รับประกันภัยโดยการทำสัญญาเพื่อคุ้มครองตามกรรมธรรม์ประกันภัย และผู้เอาประกันภัยต้องชำระค่าเบี้ยประกันภัยให้กับบริษัทผู้รับประกันภัย และเมื่อเกิดความเสียหายหรือสูญหาย ผู้รับประกันภัยจะยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามที่ได้กำหนดความคุ้มครองไว้ในกรรมธรรม์ประกันภัยตามที่ตกลงกันไว้

ดังนั้น หากมีการกำหนดให้มีการทำประกันภัยบุคคลใดโดยภาคบังคับ ไว้แทนการทำประกันภัยโดยภาคสมัครใจ ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ทุกคนซึ่งมีปศุสัตว์อยู่ในเขตของการรับประกันภัย มีหน้าที่ที่จะต้องทำการประกันภัยปศุสัตว์ของตนทุกคน โดยบัญญัติกฎหมายกำหนดหลักการประกันภัย ผู้เลี้ยงปศุสัตว์สามารถเข้าถึงการประกันภัยปศุสัตว์ได้อย่างทั่วถึง ภายใต้การกำกับควบคุมและดูแลโดย รัฐบาล กฎหมายดังกล่าวตราออกมาเพื่อใช้บังคับให้มีการทำประกันภัยในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะยืดหยุ่นสามารถทำประกันภัยได้หลากหลายตรงตามความต้องการของผู้เลี้ยงปศุสัตว์ และมีความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันภัยได้

ความหมายของการประกันภัยปศุสัตว์

การประกันภัยปศุสัตว์ มิได้หมายความว่า เป็นการป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น หรือมิได้หมายความว่า ผู้รับประกันภัยให้คำรับรองว่าจะไม่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นแก่ผู้เอาประกันภัย แต่หมายถึงการโอนความเสี่ยงภัยจากผู้เอาประกันภัยไปยังบริษัทผู้รับประกันภัย โดยผู้รับประกันภัยสัญญาว่าหากปศุสัตว์ที่เลี้ยงอยู่ เมื่อเกิดการเสียชีวิตอันเนื่องจากอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย และการได้รับเชื้อโรคอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้เอาประกันภัยจะได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยตามจำนวนวงเงินที่เอาประกันภัย และผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องชำระเงิน เรียกว่าเบี้ยประกันภัย ให้แก่ผู้รับประกันภัยให้เป็นการตอบแทน

หลักการประกันภัยปศุสัตว์

ในหลักของการประกันภัยปศุสัตว์ โดยปกติกรมธรรม์ประกันภัยปศุสัตว์จะให้ความคุ้มครองเฉพาะการเสียชีวิตของสัตว์ที่มีประกันภัยอันเนื่องมาจากสาเหตุจากการติดโรค หรือจากอุบัติเหตุในระหว่างอายุสัญญาเท่านั้น ภัยพิบัติที่ถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรงที่สุดของการประกันภัยประเภทนี้ คือ การเกิดโรคระบาดของปศุสัตว์ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคแอนแทรกซ์ โรคฉี่หนู โรคโรแนร์เดอร์เพสท์ และโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น และในกรณีที่เกิดการระบาดของโรคอย่างหนักจนถึงกับเป็นภัยพิบัติระดับชาติแล้ว ความเสียหายระดับนี้ผู้รับประกันภัยจะไม่สามารถแบกรับภาระไว้ได้ อะไรก็ตามที่นอกเหนือความสามารถที่ผู้รับประกันภัยจะคำนวณได้ล่วงหน้า หรือประมาณขอบเขตความเสียหายได้แล้ว ผู้รับประกันภัยก็ไม่พร้อมที่จะรับความเสี่ยงภัยนั้น

รัฐบาลในเกือบทุกประเทศต่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป แอฟริกา ญี่ปุ่น อินเดีย และจีน ก็มีกฎหมายเกี่ยวกับโรคระบาดสัตว์ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถสั่งทำลายสัตว์ที่ติดโรคระบาดร้ายแรงได้ รัฐบาลของแต่ละประเทศออกคำสั่งให้ฆ่าสัตว์ที่ติดเชื้อโรคระบาดทั้งทั้งหมด รวมทั้งห้ามประชากรบริโภคเนื้อสัตว์ที่ติดเชื้อโรคระบาด กรณีในประเทศไทยก็มีการสั่งให้ทำลายสัตว์ที่ติดโรคระบาดทั้ง รวมทั้งห้ามบริโภคเนื้อที่ติดเชื้อโรคดังกล่าวด้วย (พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558 มาตรา 15) ซึ่งในกรณีดังกล่าวมานี้รัฐจะรับผิดชอบจ่ายเงินชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ ดังนั้นกรมธรรม์ประกันภัยจึงได้ยกเว้นการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการสั่งทำลายโดยเจ้าหน้าที่บ้านเมือง (สำนักงานปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์, 2562)

การคุ้มครองการเสียชีวิตเพียงประการเดียว อันเป็นเงื่อนไขคุ้มครองมาตรฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไปแล้ว ในบางกรณีผู้รับประกันภัยอาจพิจารณาขยายความคุ้มครองรวมถึงภัยเพิ่มเติมพิเศษต่าง ๆ เช่น การจี้ปล้น ลักขโมย โดยปกติแล้วภัยจากการถูกลักขโมยมักจะเป็นชนวนทำให้เกิดปัญหาในการเรียกร้องการค่าสินไหมทดแทน เพราะหาหลักฐานมาพิสูจน์ไม่ได้ว่า ไม่ใช่เป็นเพราะปศุสัตว์ได้หนีหายไปเอง จึงจำเป็นต้องมีข้อกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับการถูกลักขโมย เพื่อป้องกันข้อขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในภายหลังได้ ส่วนภัยจากธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม พายุ แผ่นดินไหว ถ้าไม่ได้รวมอยู่ในข้อยกเว้นในกรมธรรม์แล้ว ผู้รับประกันภัยจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกันภัย เมื่อสัตว์ที่มีประกันภัยเสียชีวิตจากสาเหตุของภัยดังกล่าว (สถาบันไมโครไฟแนนซ์, 2560)

นอกจากความเสียหายในแง่เศรษฐกิจ ที่เกิดความเสียหายต่อเจ้าของปศุสัตว์ที่มีประกันภัยโดยทั่วไปแล้ว ผู้รับประกันภัยจะไม่ยอมให้ความคุ้มครองความเสียหายอันเกิดจากการที่ปศุสัตว์มี

ประกันภัย ไม่สามารถนำมาใช้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่เลี้ยงได้ โดยมีสาเหตุจากการติดโรค หรืออุบัติเหตุ เช่น วัวฟอพันธุ์ไม่สามารถที่จะใช้ทำพันธุ์ได้ โคนมไม่สามารถให้น้ำนมได้ เป็นต้น การให้ความคุ้มครองการสิ้นสมรรถภาพซึ่งต้องกำหนดว่าเป็นการสิ้นสมรรถภาพในการใช้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่เลี้ยงโดยสิ้นเชิง และเป็นการถาวร ดังนั้นก่อนที่ผู้รับประกันภัยจะให้ความคุ้มครองความเสียหายในกรณีเช่นนี้ ผู้รับประกันภัยจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงมาตรฐานการสัตวบาลและบริการด้านสัตวแพทย์ว่าจะต้องมีย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ และก่อนที่จะเริ่มการรับประกันภัยปศุสัตว์ จะต้องมิตสมรรถภาพที่ดีดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว เช่น โคนมต้องสามารถให้น้ำนมตามปกติได้ (บุญสาน เจริญฤทธิ์.2548)

ภัยที่กล่าวมาข้างต้นเป็นภัยที่สามารถประเมินค่าเป็นตัวเลขได้ แต่ยังมีภัยด้านจริยธรรม (Moral Hazards) ที่เกิดจากตัวผู้เอาประกันภัยเองว่ามีเจตนาทุจริตเอาเปรียบหรือแสวงหาผลประโยชน์จากการทำประกันภัยโดยไม่ชอบธรรม ซึ่งทางผู้รับประกันภัยได้กำหนดสิทธิของผู้รับประกันภัยและหน้าที่ของผู้เอาประกันภัยเป็นมาตรการขึ้นเพื่อป้องกันภัยทางด้านจริยธรรมสำหรับการประกันวินาศภัยปศุสัตว์ ได้ดังนี้

1. สิทธิของผู้รับประกันภัยในการป้องกันภัยด้านจริยธรรมผู้รับประกันภัยมีสิทธิต่าง ๆ ในการป้องกันภัยด้านจริยธรรมซึ่งพอที่จะแยกได้ดังนี้

1.1 ผู้รับประกันภัยจะกำหนดเงื่อนไขไว้ในกรมธรรม์ประกันปศุสัตว์ว่าจะไม่ชดใช้ความเสียหายที่เกิดจากความจงใจเจตนาหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้เอาประกันภัยก็ได้ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 879 วรรคแรก)

1.2 ผู้รับประกันภัยจะไม่คุ้มครองความสูญเสียจากสาเหตุความไม่สมบูรณ์ (ความไม่สมบูรณ์ในเนื้อแห่งวัตถุที่เอาประกันภัย) หรือโรคที่ติดมากับสัตว์ก่อนที่จะเริ่มทำสัญญาประกันภัย กล่าวคือผู้เอาประกันวินาศภัยปศุสัตว์จะต้องมีการจัดให้สัตว์ที่จะเอาประกันภัยนั้นมีการตรวจโรคและสุขภาพก่อนที่จะเริ่มทำประกันภัย (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 879 วรรคสอง)

1.3 ผู้รับประกันภัยจะกำหนดวงเงินชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ต่ำกว่ามูลค่าตามราคาตลาด เพื่อให้ผู้เอาประกันภัยต้องร่วมรับความเสียหายส่วนหนึ่งด้วยทุกครั้ง โดยทั่วไปจำนวนเงินประกันภัยจะถูกกำหนดให้เท่ากับ 80 เปอร์เซ็นต์ของราคาตลาด เช่น โคตัวหนึ่งตามราคาตลาด 30,000 บาท จำนวนเงินประกันภัยจะถูกกำหนดไว้ไม่เกิน 24, 000 บาท (80 เปอร์เซ็นต์ของราคาตลาด)

1.4 ผู้รับประกันภัยมีสิทธิส่งตัวแทนเข้าตรวจสอบหาสาเหตุของความเสียหายได้ทุกครั้ง

1.5 กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขของสัญญาประกันภัยว่าผู้รับประกันภัยจะไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อปรากฏว่าผู้เอาประกันภัยหรือตัวแทนของผู้เอาประกันจงใจแจ้งความอันเป็นการเท็จเพื่อประโยชน์ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 879)

2. หน้าที่ของผู้เอาประกันภัยในการป้องกันภัยด้านจริยธรรม ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ที่จะต้องป้องกันภัยด้านจริยธรรมซึ่งพอที่จะแยกได้ดังนี้

2.1 ผู้เอาประกันภัยต้องแถลงข้อเท็จจริงทุกอย่างเกี่ยวกับการขอทำประกันภัย ตามที่ผู้รับประกันภัยต้องการทราบทั้งก่อนเริ่มการประกันภัยและเมื่อเกิดความสูญเสียขึ้น (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 865)

2.2 สัตว์ชนิดเดียวกันของผู้เอาประกันภัยจะต้องนำมาเอาประกันภัยหมดทั้งคอก (ต้องนำมาทำประกันภัยหมดทุกตัวที่เลี้ยงอยู่ในคอก) ผู้เอาประกันภัยจะเลือกเอาสัตว์เฉพาะบางตัวมาขอเอาประกันภัยไม่ได้

2.3 ทุกครั้งที่สัตว์ที่มีประกันภัยป่วยหรือได้รับบาดเจ็บต้องรีบให้สัตวแพทย์ทำการเยียวยารักษาโดยทันที

2.4 ห้ามนำสัตว์ที่มีประกันภัยไปใช้งานอย่างอื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงเพื่อใช้ประโยชน์ตามที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์

ลักษณะของสัญญาประกันภัยปศุสัตว์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องความหมายของการประกันภัยปศุสัตว์ สัญญาประกันภัยปศุสัตว์ถือว่าเป็นสัญญาประกันวินาศภัยประเภทหนึ่ง ดังนั้นจึงต้องบังคับตามกฎหมายประกันวินาศภัย ซึ่งสัญญาประกันวินาศภัย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 869 บัญญัติว่า อันคำว่า “วินาศภัย” ในหมวดนี้ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้

จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 869 คำว่า “วินาศภัย” หมายถึงความเสียหายอย่างใดที่จะพึงประมาณเป็นราคาเงินได้ กล่าวคือต้องเป็นความเสียหายที่ตีราคาเป็นเงินได้ ความเสียหายทางด้านจิตใจ เช่น ความเจ็บปวด ความตกใจ ความเศร้าโศก ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ จึงไม่ใช่วินาศภัยจึงมีการประกันภัยไม่ได้

สัญญาประกันภัยปศุสัตว์มีลักษณะพิเศษ สามารถแยกได้ดังนี้

1. เป็นสัญญาต่างตอบแทน ในการประกันภัยปศุสัตว์ผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัยแต่ละฝ่ายต่างก็ต้องมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง และในขณะเดียวกันก็มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากอีกฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้เอาประกันภัยมีหน้าที่ต้องชำระเงิน เรียกว่า เบี้ยประกันภัย เป็นค่าตอบแทนที่ผู้รับประกันภัยยอมรับเข้าเสี่ยงภัยแทน และหากเกิดความเสียหายขึ้นในอนาคต เช่น ปศุสัตว์ที่เอาประกันภัยไ้ตาย ผู้เอาประกันภัยย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้ ในทางกลับกันเมื่อสัญญาประกันภัยเกิดขึ้นแล้วผู้รับประกันภัยย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้เอาประกันภัยชำระเบี้ยประกันภัย หากผู้เอาประกันภัยไม่ชำระเบี้ยประกันภัย ผู้รับประกันภัยย่อมบอกเลิกสัญญาได้ หรือถ้าผู้เอาประกันภัยไม่ชำระเบี้ยประกันภัย แม้ผู้รับประกันภัยจะได้ชำระค่าสินไหมทดแทนไปก่อนแล้ว ผู้รับประกันภัยก็มีสิทธิเรียกให้ผู้เอาประกันภัยชำระคืนได้

2. เป็นสัญญาที่มีผลบังคับไม่แน่นอน หรือเป็นสัญญาเสี่ยงโชค เมื่อผู้เอาประกันภัยได้ชำระเบี้ยประกันภัยไปแล้ว ก็ไม่เป็นที่แน่นอนว่าการเสียเงินเป็นค่าเบี้ยประกันภัยนั้น จะได้ผลตอบแทนตามที่หวังไว้ คือ ถ้าไม่มีวินาศภัย หรือเหตุอย่างอื่นตามที่ตกลงกันไว้ โอกาสที่ผู้เอาประกันภัยจะได้ค่าสินไหมทดแทนก็ย่อมหมดไปด้วย ส่วนผู้รับประกันภัยเมื่อได้รับชำระค่าเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัย

มาแล้ว ก็เชื่อว่าเงินค่าเบี้ยประกันภัยนั้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพราะผู้รับประกันภัยอาจจะต้องเสียค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกันภัย เมื่อมีเหตุการณ์ดังที่ระบุไว้ในสัญญาเกิดขึ้น

3. เป็นสัญญาที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกันอย่างยิ่ง สัญญาประกันภัยต้องการความซื่อสัตย์สุจริตยิ่งกว่าสัญญาธรรมดา คือ ผู้รับประกันภัยต้องมีความเชื่อก่อนที่จะเข้าเสี่ยงภัยว่าผู้เอาประกันภัยจะต้องให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เอาประกันภัย หรือไม่ปกปิดข้อความจริงต่าง ๆ ที่ควรแจ้งให้ผู้รับประกันทราบ เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายรู้แต่ผู้เดียว ผู้รับประกันภัยไม่มีโอกาสทราบได้เลย การตัดสินใจของผู้รับประกันภัยจึงขึ้นอยู่กับข้อมูลหรือข้อความจริงที่ผู้เอาประกันภัยแถลงให้ทราบ ส่วนผู้เอาประกันภัยเมื่อมีภัยเกิดขึ้น และได้รับความเสียหาย ก็จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญา ฉะนั้นเวลาทำสัญญาประกันภัยเพียงแต่ผู้เอาประกันภัยรู้แล้วนิ่งเสีย ไม่เปิดเผยข้อความจริงซึ่งอาจทำให้ผู้รับประกันภัยเรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้น หรือไม่ยอมทำสัญญาหรือเพียงแต่แถลงข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้นก็ทำให้สัญญาประกันภัยเป็นโมฆียะได้ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 865)

4. เป็นสัญญาที่มีหน่วยงานควบคุม แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บังคับว่าสัญญาประกันภัยจะต้องทำตามแบบอย่างไร แต่ในมาตรา 867 วรรคสอง ก็กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้รับประกันภัยที่จะต้องส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งมีเนื้อความถูกต้องตามสัญญาให้แก่ผู้เอาประกันภัย ในทางปฏิบัติผู้เอาประกันภัยมักจะไม่มีโอกาสต่อรองข้อสัญญาให้ผิดไปจากเนื้อหาในกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งผู้รับประกันภัยเป็นผู้ร่างและเตรียมไว้ก่อนเข้าทำสัญญากับผู้เอาประกันภัย ฉะนั้น โอกาสที่ผู้รับประกันภัยจะกำหนดข้อความให้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตนก็ย่อมมีมาก ดังนั้น หน่วยงานควบคุมโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) จึงได้เข้ามามีส่วนในการควบคุมการออกกรมธรรม์ประกันภัยเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนเสียก่อน (ตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ. ศ. 2551 มาตรา 29)

กรมธรรม์ประกันภัยปศุสัตว์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 867 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้รับประกันภัยให้เป็นผู้ออกหลักฐานให้แก่ผู้เอาประกันภัยยึดถือไว้ซึ่งเรียกว่า "กรมธรรม์ประกันภัย" โดยกำหนดให้กรมธรรม์ประกันภัยเป็นหลักฐานแสดงว่าได้มีการทำสัญญาประกันภัยขึ้นแล้ว แต่กรมธรรม์ประกันภัยนั้น ไม่ใช่สัญญาประกันภัย แต่อาจจะถือเป็นหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้รับประกันภัยให้ต้องรับผิดชอบได้ กรมธรรม์ประกันภัยต้องมีรายละเอียดตามที่กฎหมายระบุไว้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 867 วรรคสาม) และต้องมีข้อความตรงตามสัญญาประกันภัยดังนั้นกรมธรรม์ประกันภัยจึงเป็นหลักฐานเป็นหนังสือที่ผู้เอาประกันภัยสามารถฟ้องร้องบังคับคดีแก่ผู้รับประกันภัยได้

กรมธรรม์ประกันภัยปศุสัตว์มีรายละเอียดเงื่อนไขและข้อยกเว้นเพิ่มเติมมากกว่ากรมธรรม์ประกันภัยทั่วไป

1. เงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัยปศุสัตว์ บริษัทผู้รับประกันภัยจะรับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนต่อปศุสัตว์ที่ได้เอาประกันภัยไว้ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขบังคับก่อน คือ

1.1 ปศุสัตว์ที่เอาประกันภัยต้องมีสุขภาพสมบูรณ์ ไม่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ หรือมีร่างกายพิการ ในขณะเริ่มใช้บังคับตามสัญญาประกันภัย

1.2 ปศุสัตว์ต้องระบุ อาณาเขต อายุ และการถูกใช้งานของปศุสัตว์ที่ให้ความคุ้มครอง ไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย

1.3 ผู้เอาประกันภัยต้องเอาใจใส่ดูแลปศุสัตว์ทุกตัวตลอดเวลาที่เอาประกันภัย หากมีอาการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ บาดเจ็บ พิการ อาจกำหนดให้ ผู้เอาประกันภัยต้องให้สัตวแพทย์ปริญญารักษาสัตว์ทันที และหากปศุสัตว์ตายต้องแจ้งให้ทราบในทันทีโดยไม่ชักช้า และต้องจ่ายเงินค่าชดเชยชดเชยซากสัตว์และรายละเอียดเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อผู้รับประกันภัยทันที

1.4 กรมธรรม์ประกันภัยปศุสัตว์จะมีการกำหนดระยะเวลาที่ให้ความคุ้มครอง ซึ่งอาจกำหนดไม่เกิน 1 ปี และเมื่อหมดอายุแล้ว จะต้องมีการพิจารณาต่ออายุเหมือนกับเริ่มทำประกันภัยใหม่ ผู้รับประกันภัยอาจจะปฏิเสธไม่ต่ออายุก็ได้

1.5 การบอกเลิกกรมธรรม์ ผู้รับประกันภัยอาจมีข้อกำหนดในการบอกเลิกกรมธรรม์ และการวิธีจ่ายคืนเบี้ยประกันภัยไว้

2. ข้อยกเว้นของกรมธรรม์ประกันภัยปศุสัตว์ อาจมีข้อกำหนดไม่คุ้มครองไว้

2.1 การฆ่าสัตว์โดยเจตนา เว้นแต่ผู้รับประกันภัยได้มีการตกลงยินยอมให้ทำลายปศุสัตว์ หรือมีความเห็นจากสัตวแพทย์ปริญญาที่ผู้รับประกันภัยกำหนดให้ออกใบรับรองว่าไม่อาจรักษาได้ จำเป็นต้องทำลายปศุสัตว์นั้น

2.2 การตายจากยาพิษ

2.3 การบาดเจ็บที่เกิดขึ้นจากการกลั่นแกล้งหรือเจตนาทำร้าย

2.4 ความเสียหายเกิดจาก สงคราม การสู้รบ หรือการปฏิบัติการที่มีลักษณะเป็นการทำสงคราม สงครามกลางเมืองของทหาร การกบฏ การปฏิวัติ การต่อต้านรัฐบาล การยึดอำนาจการปกครองโดยใช้กำลังทหาร หรือการจลาจลที่ก่อความวุ่นวายของประชาชน เป็นต้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การประกันภัยปศุสัตว์นั้นมีประโยชน์ต่อผู้เอาประกันภัย ธุรกิจ เศรษฐกิจและสังคม สามารถลดความเสี่ยงภัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายทั้งผู้เอาประกันภัย ผู้รับประกันภัย และภาครัฐ เมื่อมีการนำเข้าสู่ระบบการประกันภัยประกันภัยอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ซึ่งในปัจจุบันการประกันภัยปศุสัตว์เป็นแบบภาคสมัครใจ โดยที่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์มีสิทธิเลือกที่จะทำการประกันภัยปศุสัตว์ของตน หรือไม่ทำประกันภัยก็ได้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของตัวผู้เลี้ยงปศุสัตว์เอง หากเลือกสมัครใจเข้าทำการประกันภัยปศุสัตว์ ก็จะได้รับ การคุ้มครองตามข้อกำหนดเงื่อนไข ข้อยกเว้น ตามที่ได้ตกลงกันไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นไม่ครอบคลุมภัยทุกประเภทและอย่างทั่วถึงทุกราย

หากมีการกำหนดกฎหมายให้ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ทุกรายเข้าสัญญาประกันภัยปศุสัตว์แบบโดยภาคบังคับ โดยการที่รัฐออกกฎหมายกำหนดให้ผู้เลี้ยงสัตว์ทุกรายต้องจัดให้มีประกันภัยอย่างน้อยที่สุด คือ การการพัฒนากฎหมายการประกันภัยปศุสัตว์เพื่อคุ้มครองปศุสัตว์ที่ประสบภัยจากการเสียหายหรือสูญหายจากการภัยอุบัติต่าง ๆ จะเป็นการคุ้มครองได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงทุกราย

ข้อเสนอแนะ

1. หลักสำคัญของการประกันภัยปศุสัตว์ คือ เพื่อคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่ได้รับประสบภัยเป็นเหตุให้ปศุสัตว์เสียหายหรือสูญหาย จากภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ หรือจากการโจรกรรม โดยให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนอย่างทันท่วงที ผู้เขียนพบว่า การประกันภัยปศุสัตว์ในปัจจุบันไม่คุ้มครองทุกภัยพิบัติและทุกราย ดังนั้น รัฐควรออกกฎหมายกำหนดให้ผู้เลี้ยงสัตว์ทุกรายต้องจัดให้มีการประกันภัยปศุสัตว์อย่างน้อยที่สุด เพื่อคุ้มครองปศุสัตว์ที่ประสบภัยจากการเสียหายหรือสูญหายจากการภัยพิบัติต่าง ๆ
2. กำหนดให้เป็นหลักประกันแก่ผู้ประกันภัยปศุสัตว์ว่าจะได้รับค่าสินไหมทดแทนเมื่อความเสียหายหรือสูญหายเกิดขึ้นจากภัยพิบัตินั้น
3. กำหนดให้เป็นสวัสดิการสงเคราะห์ที่รัฐมอบให้แก่ผู้ประกันภัยปศุสัตว์ที่ได้รับความเสียหายหรือสูญหาย ที่ประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติหรือโรคระบาด
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้รับประกันภัยเข้ามีส่วนร่วมในการบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์

บรรณานุกรม

- กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์. (2560).
 เรื่องข้อมูลจำนวนสัตว์ ปี 2560. สืบค้น 30 ตุลาคม 2562, จาก
<http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly60/stock>
- จุฑาทอง จารุมลิติน และคณะ. (2553). *การพัฒนาเครื่องมือทางการเงินสำหรับเกษตรกร: กรณีศึกษาการประกันภัยพืชผลโดยใช้ดัชนีสภาพอากาศในประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง,
- บุญसान เจริญฤทธิ์. (2548). *ความเป็นไปได้ในการประกันภัยปศุสัตว์: กรณีศึกษาการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรสมาชิกสหกรณ์ปศุสัตว์ราชบุรี จำกัด* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *พจนานุกรมศัพท์ประกันภัย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วัลลภ นุตะมาน. (2551). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการประกันภัยพืชผลของเกษตรกร*. กรุงเทพฯ: สำนักเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,
- สถาบันไมโครไฟแนนซ์. (2560). *ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย*. กรุงเทพฯ :ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- สรพลจ์ สุขทรศนีย์. (2556). *กฎหมายลักษณะประกันภัย*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สำนักงานปศุสัตว์. (2562). *ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด*. กรุงเทพฯ:กรมปศุสัตว์.

อรศรัณย์ มนอมร. (2552). การประกันภัยพืชผล (Crop Insurance) รูปแบบและประสบการณ์จาก
ต่างประเทศและข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย. สืบค้น สืบค้น 30 ตุลาคม 2562, จาก
<https://www.slideserve.com/thiery/4569585>
อัจฉรา เอียวพันธ์. (2556). การประกันภัยรายย่อย (ไมโครอินซัวรันส์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการ
ประกันภัยระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.

กฎหมาย
พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์